

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előfizetési ár:
Negyedévre 2 korona 50 fill. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a kéziratok címzendők

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket:
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

Elmaradt pálmaágak.

Irta: Balassa Ármin dr.

Könny rezeg a nemzet szemében. Örömtüzek helyett pislogó őrtüzek világitják be a haza földjét.

Sötét éjszakában örökös tüzek, hogy a lopva járó árulás el ne bitorolja fejünk fölül az eget, lábaink alól a megszentelt anyaföldet.

A firmamentum magasságában pedig ott ragyog a XIX-ik századbeli magyar hőskor hőrszai között Deák Ferenc és Kossuth Lajos megdiosüölt alakja; örök példajaként a hon szeretetének, a polgári és emberi erények teljességének.

De a nemzet elé siető fény sugarak megtörnek a könnynek rezgő vizén. Ha látni akarja a nemzet legdicsőbb, legnagyobb fiait, önön lelkebe kell visszahúzódnia s annak mélyén kell Deák Ferenc és Kossuth Lajos glóriás valóságát megkeresnie, hogy százados nevük előtt hódolásra megállhasson és lábait elé rakhassa örök tiszteletének, szeretetének, becsülésének és haláljának adóját.

Csodálatos játéka a történelem szeszélyes géniuszának.

Deák Ferencben a nemzet esztét, Kossuth Lajosban a nemzet szívet öltözteti emberi formába. Egymás mellé állítja őket, hogy a kettős tökéletesség teljessé tudja tenni Magyarország jövődjének öntudatát.

A nemzet pedig kényelmesen behelyezkedik az új államrendbe, szalmalánggal büszkélkedik nemzeti öntudatával és észre sem veszi, amikor a szalmaláng ellobbanásával a kényelemből átszenderedik a hálalós álmokörbe.

Negyvenkét esztendő s álomkór után kínos valóság riasztja föl.

A történelem szeszélyes géniusza szembeállítja egymással a nemzet esztét és a nemzet szívet és Deák meg Kossuth, akik életükben egyek voltak a kettő kibékítésében, halálukban kibékíthetetlen ellenségek gyanánt viselnek hadat egymás ellen.

A nemzet szemében pedig könny rezeg.

Sirva kérdezi a történelem géniuszától:

Áz van-e a sors könyvébe írva, hogy csak a magyar legyen elhagyatott árva Európa nemzetekinek családjában?

Áz van-e írva a sors könyvében, hogy csak a magyarra nehezedjék átok

gyanánt nagyjainak örök fényben tündöklő dicsősége?

Mert nem átok-e az a magyarra, hogy Deák Ferenc és Kossuth Lajos kettéválasztják a nemzetet, csupán azért, mert mindkettő egytormán szerezte a hazát?

Átok nehez átok. És ne is ártasuk magunkat.

Deák Ferenc politikai végrendeletének végrehajtói soha sem tartották etikettszerűnek, hogy a »kormányzó« nevét hangosan kimondja közülük valaki.

Kossuth Lajos hívei soha sem tartották hazafias erénynek, hogy a »haza bölcsé« előtt meghajtsák zászlójukat.

A pártusák mértéke alá állították a félisteneket. Most pedig, hogy elkövetkezett a fölébredés keserű pillanata, néma fájdalommal egyesünek abban a tudatban, hogy a nemzet eszté és szíve csak együtt tud megküzdeni a haza örök ellenségeivel: idegen népek adáz gyűlöletével. Hogy Deák Ferenc eszté értelmi politikájának csak a nemzet érzelmi világában, Kossuth Lajos szíve érzelmi politikájának csak a nemzet értelmi erejében látta biztosítékait.

És keresve keresi most már a magyar a kiengesztelődés kikötőjét. Keresi elvesztett nyugodalmát, kockára tett jövő reményegedét. Keresse is. Sohasem volt rá olyan szükége, mint most.

A harcok szétépték a fátyolt. Szentségtörést követne el, aki a nemzeti küzdelem konkrét okaiban és okozataiban keresne mértéket Deák és Kossuth Lajos államférfiai bölcsességének és nagyságának megítéléséhez.

Az a férfiú, aki közpályára való lépésekor alig érte még el a férfikor, mégis föllépésének első pillanatától kezdve roppant tudásával, értelmi erejének hasonlíthatatlan fölénnyével, itélő képességének látnoki biztonságával, férfiúi önértékelés mindeneket lefegyverző bővületével, a szónoklás művészetének meggyőző hatalmával egyenrangú versenytársává tudott lenni Kossuth Lajosnak; akit vezérségre való törekvés nélkül vezérévé fogadott a nemzet és haláláig vezérének elismert: az nemcsak életében, hanem halálában is fölemelkedett a nagy emberek filozófiai alapon való megítélésének régiójába.

Emberi mű nincs tökéletes és — amint Schiller mondja — ne mérlegelje senki ebben a misztergény vilá-

gunkban a tökéletesség mértékével a valóság vézna szüleményét.

Az emberi nagyság igazságos mértéke csak emberi lehet s ez az emberi mérték is közel visz bennünket az isteniséghez, ha van közöttünk olyan, akit mindnyájunk között legigazababnak, legigazságosababnak és legnemesebbnek elismerhetünk.

Deák Fereacet és Kossuth Lajost ilyennek ismerte el nemzetük, ilyennek ismerte el a történelem.

Carlyle hőseinek, Emerson nagy embereinek pantheonjába valók, akik hőskők voltak, mint igazi királyok, uralkodás nélkül engedelmességre kényszerítvén nemzetüket és bölcsék voltak akik a közjólét tudatával bátorították nemzetüket.

És amiként 1909-ban nem érkezett Bécsből pálmaág Deák Ferenc koporsójára, ép úgy elmaradt a pálmaág Kossuth Lajos koporsójáról, 1900-ban.

Ki tudja miért?

Azért-e, mert a dinasztia méltóságán alulnak tartotta a magyar nemzet géniuszával való ölelkezést?

Vagy talán éppen azért, mert magával egyenrangunak tartván a magyar nép szuverenitását, hódolását nem akarta kiszolgáltatni a napi politika minden szentséget kisajátító kalózkodásának?

Talán büntetni akarta a király azokat, akik éppen úgy Deák, mint Kossuth nagy politikai jellemének áru-lóivá váltak s nem akarta, hogy a politikai kultuszok szétrombolói a királyi pálmának csak egyetlen levelét is a maguk hazug és érdemtelen dicsőségének koszorújába fűzzék?

Ki tudna felelni ezekre a nagy, titkos kérdésekre?

Az én magyar lelkemnek nagy megkönnyebbülésére szolgál annak a hitnek ápolása, hogy a királyi trónon hűséggei öröködnék Magyarország érdekei körül. Csak várakoznak a királyi sziv melegének megnyilatkoztatásával. Várnak addig, amíg Deák Ferenc és Kossuth Lajos politikai és emberi karakterének igazi képviselői lépnek a magyar nép képviselőtében és nevében a fölség elé, akikkel az apostol magyar király gyanúlanul, a jól fölfogott nemzeti érdekek elárultatásának veszélye nélkül állhat szóba.

Vigyázzunk hát az őrtüzekre.

Végleg ki ne aludjanak.

Megyegyűlés. Csongrádvármegye törvényhatósági bizottsága a f. hó 28-án tartotta rendes téli évnegyedes közgyűlést, ez évben az utolsó, a vármegyeház nagytérképében. A közgyűlésen C i c a t r i c i s Lajos dr. alispán elnökölt, aki, miután a megjeleint megyebizottsági tagok üdvözlésével a gyűlést megnyitotta, meleg hangon parentálta el az időközben elhalt két megyebizottsági tagot: K á d á r Szilvesztert és G a a l Sandort, akiknek érdemeit, az alispán indítványának elfogadásával, a megyegyűlés jegyzőkönyvében megörökíteni határozta.

Attérve a napirendre, az alispáni évnegyedes jelentést, az osztónidjék dolgában H o l l ó Adóif felszólalására adott alispáni válaszával együtt tudomású vették.

Ezután megállapítva az 1910. évi ünnepi tárgyakban a teendőket és a helyettesítéseket, rátértek a különböző bizottságok választására, mely időre a tanácskozás szünetelt. Uj bizottságot is alakítottak ezúttal, a megyei földadó bizottságot, melynek tagjai sorába egyenlő arányban vettek föl nagybirtokosok, középbirtokosok és kisbirtokosok. A többi bizottságokban — a választás eredményeként — bentmaradtak az eddig volt és kiléptek tagok, azok kivételével, akik vagy megszűntek megyebizottsági tagok lenni, vagy meghaltak. Ezek helyére újak választottak.

A vármegye kezelése alatt álló alapok és tőkék gyümölcsöző elhelyezése tárgyában, az állandó választmány határozati javaslatával szemben, hogy a budapesti hitelszövetkezettől is helyettesítsenek el tőkék, Z s o l d o s Ferenc tett ez utóbbi pénzintézet kizárására ellenindítványt, melyet a többség, B a l o g h János felszólalása után, el is fogadott.

Következett Szentes határkiigazítási ügye, melyet N a g y Sándor dr. főjegyző referált, előterjesztve az állandó választmányának lapunkban már ismertetett határozati javaslatát, amelylyel szemben M á t é f f y Ferenc dr. polgármester igen helyesen megokolt ellenindítványt tett, mely szerint a megyegyűlés már ez alkalommal kimondja, hogy a Derekegyháza és Mágocsfalva szemben vitás területeket, melyekről kétségtelenül megállapítható, hogy Szentes határához tartoznak, — Szenteshez vissza is csatolja.

B á n f a l v i Lajos az állandó választmány határozati javaslatának megfelelőbb, precízebb formába öntése érdekében szólt föl, miután a közgyűlésen felolvasott javaslat nem domborítja ki eléggé az állandó választmányának az ügyben, az ő ottani felszólalása alapján elfoglalt álláspontját. Egyébként kijelenti, hogy az ügyben, annak alaposabb megfontolása után a polgármester indítványához csatlakozik.

N a g y Sándor dr. főjegyző felelt M á t é f f y Ferenc dr. és B á n f a l v i Lajos felszólalására s aztán általános figyelem mellett F e k e t e Márton vázolta e kérdésben a multak való képét, melyek alapján, érvet-érvre csoportosítva, oda konkludált, hogy a közgyűlés fogadja el a polgármester indítványát.

Az alispán felvilágosító adatai után a nagy többség M á t é f f y Ferenc dr. indítványát elfogadta, kimondotta, hogy a kérdéses területeket, határkiigazítás útján, Szentes határához csatolja.

Az idő előrehaladottságára való tekintettel az alispán ekkor a folytatatólagos tanácskozás idejéül délután 3 órát tűzte ki.

A délutáni folytatatólagos közgyűlésen

helycséssel vették tudomásul, hogy az alispán értékes H o r v á t h Mihály-erckélyeket szerzett meg a vármegyének. Jóváhagyták a vármegyei kórház kibővítésére a vett telek átvételről szerződését; a szentesi Kossuth-otca szabályozásának ügyét visszaadták — pótlás végett — az alispánnak s a tárgysorozat többi ügyét is — már gyorsabb tempóban elintézve, ezzel a közgyűlés bezárult.

Az egyke.

Irla: Buday Dezső dr. egyet. magántanár.

Annyi szó hangzott már el az egykéről, a magyar fajc veszedelméről, hogy jelen cikkem célja nem lehet más, mint a nagyközöniséget röviden tájékoztatni az ügy mai állásáról s arról az álláspontról, melyről szerintem leghelyesebb az egykét tekintenünk.

A sebeket, melyeket már két éve Az Újságban és a Budapesti Hirlapban hosszabb cikkekben vazottam, nemcsak feltartuk, de fel is téptük. Felkeltettük a közvéleményt. Megtálatuk az okokat. Most keressük rá az orvosságot.

Nem egy oka van az egykének: nem is egy az orvossága. Azért nem mondja senki, hogy lehetetlen a prókálkozás. Aki a népesedés törvényeit ismeri s aki nyitott szemmel olvassa a népesség hullámzásának száraz statisztikáját, az láthatja, mily könnyen módosul, mily könnyen billen át a másik oldalra a népszaporodás érzékeny mérlege.

Magyarország összes születéseiben évente tízezerre megy az a többlet, vagy az a hiány, amit az előző évi jó vagy rossz termés okozott.

Általában mondható, hogy a Dunántúl a rendszer félszék. Azonban Erdély, Pest-megye és a Délvidék sem ment tőle. De a legnagyobb arányú a Duna jobbparton. Baranya, Tolna, Somogy, Veszprém, Zala, Fejér és Vasvármegyében úgyszólván közméret, a Dráva mentén e spókás csaknem általános.

Az egy gyermekrendszert e meghonosodása a Dunántúlon igen valószínűleg szoros kapcsolatban van az 1809-iki inszurrekcióval; elterjedését mindenestre az segítte elő.

Napóleon 1805-ben elfoglalta Bécsét és ettől kezdve csapatai folyton háborgatták a szomszédos magyar megyéket; sőt később Magyarország lett a háború színhelye. Közel Komáromig az egész terület francia kézre jutott. Emez utközetek a franciák helyenkénti megtelepedésével jrtak. A csapatok nyomán sok francia maradozott el és családot alapított. Győr vidékén még most is több család van, mely a 'francia' jelzőt viseli: Francia Kovács János, Francia Szabó Péter stb. A francia szokásokat meghonosították a francia telepek: ennek nyomán terjedt a szokás mind jobban és jobban.

Természetesen a gazdasági ok nem egyoldalú. A magyar gazda földszerelete arisztokratikus hajlandósága, megnövekedett életigényei mind hozzájárulnak. Az ormsáagi paraszt kultúrember. Alkalmam volt két év előtt a nagy francia szőlősgazdamozgalom egy pár emberével beszélni. Mondhatom, hogy a mi parasztgazdáink nagyon is kiállják velük a versenyt intelligencia és műveltség dolgában. Így aztán ennek a parasztnak lelki rugó is, a melyek házasságának szaporaságát befolyásolják, összetettebbek, különböző gazdasági, erkölcsi, vallási, lelki motívumok, sokszor a saját külön közvéleményük is, nagyon sokszor determinálják.

Ezer lakosú virágzó falvakban például hatvan-hetven gyermek van, természetesen ennek arányában sokkal rosszabbul állanak a kisebb falvak, ahol sokszor alig van számbavehető generáció egy-egy esztendőben. Van olyan ötszáz lakosságú falu nem egy, ahol négy-öt születés csik egy évre.

Iróink egyenlőleg megelégszik azzal a tetszetős szociológiával magyarázattal, hogy az egyke-rendszer a faj elbregedése, termőképességének kihalása. Természetesen nem a szó fiziológiai értelmében. Mások a szociális kapillaritásnak immár nagyon is ismert köz-helyével igykeznek tudományosan megma-

gyarázni az egy-gyermekrendszer keletkezését. De hiszen éppen a baranyai Ormanság a catoió példára: ott áll a magyar, tartja a földjét, gazdálkodik, idegent nem enged bejutni maga közé, de föfelé nem törekszik. Életmódjában, igényeiben semmi olyan változás, amely kihatna volna eredeti jelleméből. Szellemi igényei talán fokozódtak a műveltség nagyon szépen áll ezeken a vidékeken, de egyedül ebből s a néhol fejét fel-felütő erkölcselenségből még nem tudom kimagyarázni az egykerendzert.

Nem tudom elhinni, hogy mindenütt egyformán erkölcselenség, elpuhultság, kényelemszeretlet, fényűzés volna azok a szociális okok, amelyek a vagyonosabb, lét-tel igazán nem küzdők; egy helyen jól megtelepült földművelő osztályt arra indítják, hogy ne hagyjon maga után egy nélt több utódot, hogy fajtát úgyszólván veszni engedje.

Hogy a c e g y k e egészen sajátos viszonyok eredménye s nem függ össze mindenütt az egyke földjét sokhelyt ércgyűrűként övező latifundiummal sem, arra példa Zala-megye. Ott is van elég latifundium, de nincsen egyke. Veszprémben épen így: ott a nép ségit a bajon tömeges kivándorlással és tegyük hozzá, hogy visszavándorlasával.

Egyfelől áll a dunántúli népességnek az országban legmagasabb műveltségéhez mért jó standard of live felé való vágakozása, másfelől ott van az aru-és természetkeletés nyomorúsága, a még mindig kezdetleges közlekedés, a hegyi vidékek miatt kevés vasút (egypár most van épülőben) és a latifundiumok, meg az óriási holtkézi birtoknak tilalomfaja. Bár a korlátolt forgalmu birtokoknak 32 százaléka csik erdőre, mégis a szántóföldnek egyötöde van lekötve. 18 ezer hold közalapítványi, 24 ezer hold püspöki, 26 ezer hold káptalani, 150 ezer hold családi hitbizomány, több, mint százezer hold közbirtokossági földterület fekszi meg Baranyának a szívet: az országos átlagnak több, mint négyszerese.

Ime: az egykének legmélyebb gazdasági gyökere. De hogy teljes igazságot adjunk, mindjárt ott van mellette a sok motívum közül a másik legerősebb: a magyar paraszt arisztokratikus hajlandósága. Hogy a birtok egy kézben maradjon, ez a legegyszerűbb megoldása a kérdésnek. Az igények emelkednek, a termés értéke nem emelkedik olyan arányban, hogy még egy gyermeknek elég legyen.

Egy baranyai községben például már vagy harminc esztendeje két-két birtok egyestése van napircndben. A község lakossága harminc év alatt háromszázzal fogyott. Már nemcsak az aratásra szándékozott idegen munkásokat, hanem állandóan tartanak az egésztelkesek cseledegyereket, akiknek jaj, ha zseméit a gazda lányára veti: Ez a paraszt már aztán igazándi arisztokrata. A holtkézi birtokok megszüntetését szeretné, de azt már mégsem, ha m i n d e n g y ú t t m e n t n e k e adnának választófogot.

Ha a községi előjárású jelentéseken végig tekintünk, azok túlnyomó nagy többsége az ősi birtok megosztásokról való félelmet tekintti az egyke okának.

Igy lesz a gazdasági gyökerü c e g y k e újabb gazdasági bajok forrasává. Így lép át Magyarországnak egypár áldott termékenységi földje az elnéptelenedésbe, az extenzív gazdaságba.

A tisztelt közönséghez.

A Szentes és Vidéket az év utolsó napjával, harminc esztendő pályafutására tekintve vissza, lép át a harmincegyedik évfolyamában. Harminc esztendő, mely idő alatt a Szentes és Vidéket minden száma hű maradt önmagához és programjához, hogy első sorban és mindenek fölött Szentes város és Csongrád vármegye érdekeit szolgálja önzetlenül, lelkiismeretesen, soha nem kérve, soha nem várva munkájá más jutalmát, mint közönsége elismerését: jogot ad arra, hogy bizonyos büszkeséggel,

önérzetesen tekintünk vissza a mögöttünk levő, munkában célitek évek eme hosszú sorára, mely idő alatt sok változott körülöttünk az elvek szibvásárján, de mi nem változtunk soha hanem hűségesen kitartottunk, mikor lapunk a legválságosabb időben politikai lappá lett is, a lobogó alatt, mely alá önként föl- esküdttünk és fennen lobogtattuk azt a zászlót, a szabadelvű eszmék zászlóját akkor is, amikor bizony sanda szemmel nézte kitar- tásunkat a nekibuzdult, harsogó *nemzeti* kor- szak nézetet, elvet cseberelős hada.

A nagy nekibuzdulás óta lefolyt or- szágrontó, nemzetpusztító szomorú esemé- nyek — öszintén sajnáljuk ezt — nekünk ad- tak igazat. Jobb szertettük volna, ha a nagy uekihevülés ránk cáfol, ha bűnbánóan kellett volna vallomást tennünk, hogy mi tévedtünk, — mert a nemzetnek ez szolgálta volna a javát. Nem így történt. A nemzeti hősök, pörére vetkőzve, elvtagadásról elvtagadásra bukácsolva, népámító mivoltunkban lelep- leve, szólnak le az országos közélet fóru- máról s ha zavaros, vigasztalan is a ma képe, már dereng, már láthatók jelei a nemzet leg- jobbjai újra ébredésének, a néptömegek kijó- zánodásának.

Ezek a jelek, ez a kijózanodás igazol- nak minket a legteljesebb mértékben; igaz- ozzák kitarításunkat, igazolják azt, hogy nem alkudtunk lelkiismeretünkkel, hanem nép- szerűtlenséget is kockáztatva, kitarítottunk kez- dettől vallott elveink, elfoglalt álláspontunk mellett.

Eppen ezért ma, amikor a Szentes és Vidéke 31-ik évfolyamába lép, nem is szükséges új programot adnunk, mert a mi állásfoglalásunk nem idomul a hatalom urainak személyi vagy elvi változásai szerint, nem igazodik — napraforgóként — a felka- paszkodók napimédása után, hanem szikla- szilárdan, következetesen szögez le bennünket azok táborához, akikben a magyarság, a nem- zet igaz és hivatott vezéreit kezdettől fel- ismertük.

A régi lobogó alá, a szabadelvűség zász- lója alá való sorakozásra hívjuk fel ma is a közönséget, amikor harminc évén át irántunk tanúsított kitüntető bizalmat megköszönjük és kérjük, hogy ezt a bizalmat, melyre méltó- k igyekszünk lenni és maradni, irántunk to- vábbra is megtartva, bennünket küzdelmes munkánkban támogatni kegyeskedjék.

A Szentes és Vidéke ezen- tül is hetenkint kétszer jelenik meg bő tar- talommal és az előfizetési ár is marad, amint eddig volt:

Egész évre 10 korona.
Fel évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér,

mely előfizetési árt helybeli előfizetők nyugta ellenében a lapkihordóknak fizetik, míg vidéki előfizetők azt legcélszerűbben postautalvá- nyon küldhetik be,

Hogy a lap szétküldésében zavar ne támadjon, kérjük az előfizetés mielőbb való megújítást.

Tisztelettel:

A „Szentes és Vidéke”
szerkesztősége és kidóhivatala.

Ujdonságok.

Szentes, 1909. december 30.

LAPUNK legközelebbi száma, az újévre való tekintettel, ezúttal kivételesen nem vasárnap, hanem szombaton, újév napján jelenik meg.

— Városunk határkérdésének tárgya- lisa során, a meggyőződéssel az elnöki szék- ből védelemben részesültek a vármegye azon időbeli tisztviselői. Helyes volt a védelem bárhogy azokat a tisztviselőket sem a lap- ukban e tárgyiról közleményekben, sem az állandó választmányban és a közgyűlésen történt felszólalásokban senki sem gyanúsít- totta. A tárgyatok ösmerete alapján hatá- rozottan állítjuk is, hogy az akkori tárgyalá- sokon és határozataiban a vármegye tisztvi- selői és közgyűlése egészen jóhiszeműleg jártak el. — Szentes város királlyági pusztája kérdés alatt levő részének okkupálása és a két uradalmi község között a törvény elle- nére szétosztása, jórésben az Orosházán ké- szült beadványokban megnyilatkozott ügy- védi ügyes fogások folyamánya volt. Egyéb- iránt aki ezen ügyben bővebb tájékozást óhajt szerezni, olvassa el Tisza Kálmánnak miniszterelnöksége első napjaiban kiadott elutasító rendelete mellékleti anyagán 1095— 875. alisp. sz. a őrzött és a szegvári uradalmi földeknek Derekegyházaéhoz csatolását sürgető belső titkos tanácsosi beadványokat, — ezek- ből meggyőződést szerezhet, hogy az 1871. évi községi törvény idevonatkozó rendelkezé- séinek becsületes végrehajtását az akkori uradalmi körök hogyan értelmezték és an- nak kijátszására milyen eszközöket használtak.

— A főispán lemondásának híre. Egyik szegedi laptársunk újságolja a karácsonyi számában, hogy Kelemen Béla dr. a nap- okban lemondani készül Szeged és Csong- rád vármegye főispáni állásáról. Egyben sejt-etni engedi, hogy ez nem bizonyos, mert nem lehetetlen, hogy a főispán, új kormány kinevezetése esetébe is maradjon, miután poli- tikai párt állás dolgaiban közte és a leendő kormány között elvi ellentétek nincsennek. A mi értesülésünk szerint a főispán komo- lyan foglalkozik a lemondás eszméjével és azzal, hogy Kern Lajos örökébe lépve, szegedi közjegyzőnek nevezzék ki.

— A belügyminiszter és az egyesületek. Az országos gyermekigánál lefolyt vizsgálat alkalmával szerzett szomorú tapasztalatok arra indították a belügyi kormányt hogy szigorúbb ellenőrzés alá vegye a többi egyesületeket is. Szigorúan megköveteli a belügyminiszter, hogy minden egyesület a választmánya által jóvá- hagyott ügyrenddel bírjon. A miniszter ren- deltetben hívta fel a törvényhatóságokat, hogy a területükön levő összes egyesületek ügy- rendjét időről- időre, a legnagyobb szigorú- sággal vizsgálják meg és győződjenek meg, hogy az egyesületek rendelkeznek-e ügyrend- del. A belügyminiszter felhatalmazza a tör- vényhatóságokat arra is, hogy az ügyrend nélkül működő egyesületek ellen rendelen el vizsgálatot és amennyiben szükségesnek tartaná, tegye meg hozzá azok főszozlata- sa iránt a sürgős javaslatot.

— A katonai temetés reformja. A had- sereg most olyan újításra készül, amely ha létrejön, a legteljesebb megelégedést váltja ki mindenikből. A katonai temetéseken ezen- tül mellőzni fognak minden nagyobb parádét és mellőzik első sorban a zenét. A hadve- zetéség tervbe vette, hogy a parádés temetéseket megszünteti, a csapatokat nem vezényli ki, a zenekart csak rendkívüli alkalmakkor küldi a temeté- sekre, a tisztek részéről való hivatalos képviselést pedig a legszűkebbre korlátozza.

Ha igaz ez a tervbe vett újítás, úgy ezt mind a tervbe vett haladás, illetve a haladni akar- ás erős jelének kell tekintenünk. Mert az ilyen parádés temetéseknél nincs értelme sem morális, sem katonai nézőpontból. A kiren- delt katonák közül ugyanis egy sincs, aki ne káromkodnék egy nagyot az elmenetet előtt — amiért újra takarítani, rendezni, szí- dást kapni, — szóval temetni kell. Egész dél- előltők és délutánok telnek el a temetés próbájából, aztán magából a temetésből. Ez tehát egyúttal idővesztéséget is jelent, mert hiszen az ilyen gyászmenetelésre nincs szük- sége igazán egy harcképes hadseregnek. De maguk a tisztek is a legnagyobb örömmel üdvözlik majd a reformot. Egészen vadidegen tiszteket rendelnek ki úgynevezett „siratón- ka” akiknek, amikor még el sem indultak, az a legelső gondolatuk, hogy melyik sar- kon tűnhetnének el leghamarabb és legdiszkré- tebben. Az utasítás állítólag minden fegyver- nemből egy-egy tisztet rendel majd ki, de azt hisszük, hogy ez is csak átmenet lesz. Később valószínűleg olyan formában oldják meg majd a kérdést, hogy csak a legköze- lebb érdekeltek küldik ki képviselőiket a temetésre.

— A jövő év esküdtjei. A szegedi kir. törvényszékek egybeallították az 1910. évi esküdtök névjegyzékét. A bizottságban, amely a munkálatokat végezte, Hamza Géza tör- vényszéki elnök elnökölt s a jegyző Hu- bacsek Béla jegyző volt. Az 1910. évre így összeállított esküdtlajstromba vármegyénk- ből a következők jutottak be: Szentesről A radi László, Balogh János, ifjabb Bartha Sándor, Berényi Ferenc, Bleier József, Brüll Ferenc, Czeglédi Fülöp, ifj. Debreczeni József, Dobosi Dávid, Erdőháti Nagy Ferenc, Fekete Mihály György, Hoffmann Jakab, Kovács János, Lakos Karoly, Lenárt Bálint; Csongrád- ról Bagosi József, Draskovics Dezsol, Forgó G. Pal és Schwarcz Izidor.

— A marhasó ára. Mezőgazdaságunk legfontosabb ágát az állattenyésztés képezi, ennek fejlesztése elsőrendű gazdasági feladat s ennek hatékony előmozdítására a gazda- sági egyesületek vannak hivatva. Ebből ki- folyólag a nórágdmegei gazd, egyesület a marhasó ár meghatározása ügyében fontos fölterjesztést intézett a földmivelésügyi mi- niszterhez, melynek lényeges része a követ- kező: Közismert tény, hogy a mérsékelt áru marhasórol szóló 1897. évi I. t.-cikk módo- sítása az állattartó gazdáknak jótékony hatas- sal volt. Egyesületünk a kormány ezen intéz- kedését mindenben helyesli és közgazdasági tekintetben hasznosnak tartja, azonban még- sem kerühet ki figyelmét a gazdák azon sérelme, hogy a marhasó az ország külön- böz részeiben különböző áron hozatik for- galomba. Ugyanis a pénzügyminiszter által benyújtott törvényjavaslat a marhasó eladási alapárát mázsánként 6 koronában állapítja meg. Ezen megállapodással szemben a só- banyaktól távolabb eső vidéken a távolság szerint drágában, — egyes helyeken 12, sőt 18 koronart árúsitják azt egyes kereskedők, védelmül felhozván, hogy a mar- hasó szabad kereskedelmi cikket képez. Az így keletkezett sérelmet orvoslására az 1897. évi I. t.-cikkben hivatva, törvényho- zásilag kimondván, hogy: másnak, mint a kincstárnak nincs megengedve marhasót előállítani és

árúsitani, mely törvényhozási intézkedések által minden tisztességtelen üzelmnek eleje vétetnék. Ez azonban csak úgy érhető el, ha a marhasó monopolisztikus jellegűnek és az ország minden vidékére egyenlő árúnak mondatik ki, épp úgy, mint a szivar és dohány. Ezért indítványozza az egyesület, hogy az ország összes gazdasági egyesületei, úgy a földmivelésügyi, mint a kereskedelmi miniszterhez feliratot intézzenek, hogy a marhasó árát az egész országban 6 koronában állapítsák meg.

— Színház. Két napra, karácsony ünnepeinek két napjára megnyílt a vársói színház, hogy vendégszeretettel hajlékot adjon Molnár Gyula színtársulatának, melyet a szomszédos Kunszentmártonból ottani báli mulatozások szorítottak át hozni erre a két napra. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy ezt az átszorulást sem a színigazgatónak sem közönségünknek nem lehet oka sajnálni mert ha — karácsony a család ünnepe lévén — telt háza nem volt is a színigazgatónak, a két napon tartott három előadás mégis szépen kárpótolta kunszentmártoni vesztését, közönségünknek meg a két estén alkalma volt egy törekvő, intelligens, feladata magaslatán álló színtársulatot megismerni és szabatos, összefüggő, magas nivójú előadásokban gyönyörködni. Az első estén a színtársulat a „Tilos a csóka” című magyar operett-újdonzságot adta, amelyben a főbb szerepeket pompásan töltötték be: Matolcsi (király), Konti Irma (királyné) M. Jászai Mariska (Molly), Váradi Izso (Max), B. Poigár Fanni (udvarhölgy) és Timár (igazságügy-miniszter), míg a kisebb szerepekben Batosy (korsmáros) kell kiemelni. Különösen kitűnt Matolcsi hatalmas bari-tonja és M. Jászai Mariska tisztán csengő éneke mellett ügyes játékával. Ünnepe másnapján délután, félhétjárákkal az „Erdészleány” operettet, este a „Csókkiraly” operettet adtak nem kevésbé összefüggően és pezsgő elvességgel, mint az első esti operettet. Ez estén első helyen kell említenünk M. Jászai Mariskát (Miska), akiben dunszkrét s a mellett temperamentumos, kiforrott művészetihetségű szubrettőbir a társulat, s aki mellett Váradi Izso (Bombalidesz), Batosy (Hemskerck) Konti Irma (királyné), Matolcsi polgármester, és Timár (kisbíró) tünnek ki énekekkel, játékkal sok megérdemelt zajos tapsot aratva nyílt színen is. Molnár Gyula színigazgató felkért bennünket, hogy halas köszönetét fejezzük ki a közönségnek, amiért őt és társulatát olyan kitüntető vendégszeretettel fogadta.

— Szilveszter-est. Az iparosíjak önképző köre, mint már említettük, társasvas-csóra és reggeli ingyen brn kiszolgálással az ipartestületi ház összes terében, Madarász Miska jól szervezett zenekarának közreműködése mellett, tanmulatsággal zárja le az övét, mely mulatságra a meghívók már kihordat-tak. A rendezőség ezúton kéri fel azokat, akik tévedésből meghívót nem kaptak, de erre igényt tartanak, hogy ez iránt biza-ommal forduljanak a rendezőség bármelyik tag-jához. Szilveszteri mulatságok és lakomák lesz-nek ezenkívül a karszinóban, a református kör-ben és a negyvenvölcs népkörökben.

— Vasúti tolvaj. Vigh Ferenc szeg-vári munkás útrakeleése alkalmából a szeg-vári vasúti indulóház városbajában rendez-gette kisdé motyóját. Kirakta ezenközben a városzoba asztalra a munkás igazolványát, két drb. sorsjegyet, kézi lapmasát, zsebkését és egyéb heme holmiját. Míg aztán az uta-záshoz a menijegyet megváltotta, mindez a holmi szépen eltűnt az asztalról. A kárvallott ember tolvaját a csendőrség Farkas János nevű suhanc személyében nyomozta ki, aki ellen főjelentést tettek a büntető bíróságnál.

— Szegények karácsonya Kisteleken. Várossy Gyula piébanos Kisteleken de-cember 24-én a kisteleki házi szegényeket, számszerint 90-et összegyűjtötte lakásán s az általa 9 év előtt alapított szegények kenyere-péntárából 400 korona értékű élelmiszert és pénzt osztott ki közöttük. A szegények az ada-kozók és a jölelők piébanos iránt hálaival eltelve, hagyták el a piébania épületét.

— Teastély Tegnap délután városunk izraelita helyei értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a farsangi évadban, az izraelita négyzet és a szegény iskoláso-kat felhívó egyet javára teastélyt rendez-nék. Megállapították ez alkalommal azt is, hogy a teastélyt január 15-én tartják meg s hogy a mulatság érdekében a legközelebbi vasarnapra nagyobb értekezletet hívnak össze, amelyen az estély részleteit is megbeszéli-k és véglegesen megállapítják.

— Házasság. Vajda Ernő, az „Al-földi Ellenészék” főszerkesztője és ki-adója házasságot kötött Kovács Lucy Erzsébet úriánnyal.

— Lopás a gáton. A mindsenti csend-őrség megállapította, hogy Lázár Péter, Arany István és Galambos István hódmezővásárhelyi lakosok a körös-tizsa-marosi armentesítő társulat mindszent-apat-falvi szakaszának védőgajtjáról 180 korona értékű védőanyagot loptak el. A tettesek beismerésben vannak és így megindították ellenuk a büntető eljárást.

— Szilveszter-est. Az iparosíjak önképző köre, mint már említettük, társasvas-csóra és reggeli ingyen brn kiszolgálással az ipartestületi ház összes terében, Madarász Miska jól szervezett zenekarának közreműködése mellett, tanmulatsággal zárja le az övét, mely mulatságra a meghívók már kihordat-tak. A rendezőség ezúton kéri fel azokat, akik tévedésből meghívót nem kaptak, de erre igényt tartanak, hogy ez iránt biza-ommal forduljanak a rendezőség bármelyik tag-jához. Szilveszteri mulatságok és lakomák lesz-nek ezenkívül a karszinóban, a református kör-ben és a negyvenvölcs népkörökben.

— Szegények karácsonya Kisteleken. Várossy Gyula piébanos Kisteleken de-cember 24-én a kisteleki házi szegényeket, számszerint 90-et összegyűjtötte lakásán s az általa 9 év előtt alapított szegények kenyere-péntárából 400 korona értékű élelmiszert és pénzt osztott ki közöttük. A szegények az ada-kozók és a jölelők piébanos iránt hálaival eltelve, hagyták el a piébania épületét.

— Teastély Tegnap délután városunk izraelita helyei értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a farsangi évadban, az izraelita négyzet és a szegény iskoláso-kat felhívó egyet javára teastélyt rendez-nék. Megállapították ez alkalommal azt is, hogy a teastélyt január 15-én tartják meg s hogy a mulatság érdekében a legközelebbi vasarnapra nagyobb értekezletet hívnak össze, amelyen az estély részleteit is megbeszéli-k és véglegesen megállapítják.

— Házasság. Vajda Ernő, az „Al-földi Ellenészék” főszerkesztője és ki-adója házasságot kötött Kovács Lucy Erzsébet úriánnyal.

— Lopás a gáton. A mindsenti csend-őrség megállapította, hogy Lázár Péter, Arany István és Galambos István hódmezővásárhelyi lakosok a körös-tizsa-marosi armentesítő társulat mindszent-apat-falvi szakaszának védőgajtjáról 180 korona értékű védőanyagot loptak el. A tettesek beismerésben vannak és így megindították ellenuk a büntető eljárást.

— Tömörkényi posta. A következó panaszos levelet kaptuk: Tömörkényi négy-ezer lakossal bíró nagyközség, mindazáltal nem volt önálló postahivatala, csak posta-ügynöksége. December 13-ika óta azonban még ettől is megfosztották a községet. E napon ugyanis megjelent egy, a postaigaz-gatóság által kiküldött ellenőrlő és az összes nyomatványokat, postai értékpapereket ma-gához véve, elvitte. Nem tudjuk, hogy miért történt ez, de mindenesetre kérjük a posta-igazgatóságot, hogy a postaügynökséget mi-előbb állítsa vissza, mert egy négyezer la-kossal bíró szintistta magyar község csak megérdemel annyit, hogy ne kelljen minden egyes bélyegért, vagy levelezőlapért a hét kilométernyire levő szomszédos községbe fá-radnia.

LEGMAKACSBAB KÖHÖGÉS

gy a fiataloknál, mint öregeknel, valamint egyéb mellbántalmak, gyorsan megenyhülnek a

Scott-féle csukamájolaj Emulsió

állal. Néhány kevés adag teljes megelé-gedésére fogja ezt Önnek is bizo-nyítani.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

utólérhetetlen hatása alkatrészzeinek vi-lághírű tisztaságán és erején alapszik és a Scott-féle tökéletesített eljárás által az a legyengébb gyomorra néve is megemészthetővé tetetik.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Felcélós szerkesztő: BÀNFAI LAJOS.

Kiadótulajdonos: „Szentés és Vidéke” könyvnyomda

Gyötrelmeoseb, kinosabb fájdalom a fogfájásnál alig van; ezer meg ezer ember szenved benne-pedig nem kénytelen ve-le, mert örökre megszabadul tőle az, aki Sztraka Menthol fogszappanját használja. Ára majolika szelencében 1 kor. melyhez a fogápolásról egy tudomanyos szivonalon álló értekezés van mellkel-ve. Gyógytárakban, dro-gériákban stb. kapható egy koronáért. 3 drbt 3 korét bérmentve küld Sztraka gyógysze-rész Mohol. Kapható Szentésen Vecsery Mik-lós gyógyszerárban. 9—4

1 koronás

4 éves heti betétes rész-jegyek már jegyezhetők a Szentési Központi takarékpénztár részv. társ.-nál. 20—4

Ifj. Zsoldos Ferenc

ajánlja a közelgő ünnepekre mindennemű tiszta búza LISZTJEIT a melyek a legfinomabb nullás minőségig kaphatók a gyártelepén.

Földeladás.

Néhai Horváth Ilona volt Nagy Sándorné örökösei álti lakosok Kistókei és felsőréti 340 hold földjük kedvező fizetési feltételek mellett apróbb részletekben is eladó. — Értekezni lehet Szentésen Horváth Jenővel.

4 vagy 5 éves

befizetéses részletek jegyezhetők ja szentes-vidéki takarékpénztárnál

Musgrave

EREDETI IR KÁLYHA

10—1

A jelenkor legjobb töltőkályhája.

Minden nagyságban 80—3200 m³ fű-tőrével.

Garms Chr. kályhagyára, Bódenbachban.

Raktár: Gunszt Lipót udodánál, Szentés.